

140. obljetnica Gradske knjižnice Crikvenica

Irena Krmpotić, prof.

Gradska knjižnica Crikvenica
irena@knjiznica-crikvenica.hr

Uvijek je lijepo kada se proslavlja nečiji rođendan, ali kada se radi o 140. staroj knjižnici s ponosom i divljenjem svi stajemo pred takvom tradicijom. Upravo tu obljetnicu proslavila je i “stara dama” Gradska knjižnica Crikvenica. Sama središnja svečanost upriličena je na početku Adventa kada su svi nostalgичni, punih srca i osjećaja topline u duši i pravo je to vrijeme kako bi se obilježila tako važna i vrijedna obljetnica. Svečanost su svojim prisustvom uveličali potpredsjednik županijske skupštine g. Željko Plazonić, gradonačelnik Grada Crikvenice g. Damir Rukavina, voditeljica Matične službe PGŽ gđa. Ljiljana Črnjar i voditeljica službe nabave, obrade i zaštite u Gradskoj knjižnici Rijeka gđa. Milka Šupraha Perišić. Mnogobrojnu publiku koja je do posljednjeg mjesta ispunila Gradsku vijećnicu u Crikvenici, a posebno ljubitelje dobre knjige i prijatelje knjižnice pozdravila je v. d. ravnateljica Irena Krmpotić i naglasila da joj je pripala jedna od najugodnijih dužnosti ravnateljice Knjižnice, a to je provesti goste ukratko

kroz slavljeničku prošlost Knjižnice te da bi se o bogatoj povijesti knjižnice u Crikvenici dalo dugo pričati, ali se osvrnula samo možda najznačajnije trenutke, koje je ionako bilo vrlo teško izdvojiti.

Osnivanje

Građani Crikvenice predvođeni Ivanom Skomeržom su 6. listopada 1874. godine osnovali Društvo narodne čitaonice. Iste godine Odjel za unutarnje poslove pri Zemaljskoj vladi Banovine Hrvatsko Slavonsko Dalmatinske odobrava Pravila Narodne čitaonice u Crikvenici. Čitaonica,

osim novina, nabavlja sve više knjiga pa se 1894. registrira pod nazivom Narodna knjižnica i čitaonica. Kao rezultat odupiranja mađarizaciji i nastojanja da se istakne hrvatski karakter knjižnice, 1904. godine ona mijenja naziv u Hrvatska čitaonica. Najzaslužniji za to bili su monsignor dr. Niko Veljačić i dr. Ivan Kostrenčić, prvi hrvatski sveučilišni bibliotekar, koji je sredio i obogatio knjižničnu građu. Zanimljivo je napomenuti da je već tada Čitaonica pružala usluge turistima pa ju je u nabavi građe novčano pomagalo i Lječilišno povjerenstvo. Pritisci vladajućeg jugoslavenskog režima na rad Hrvatske čitaonice, sve veće siromaštvo i opadanje broja članova rezultiraju njezinim zatvaranjem 1927. godine.

Dana 16. srpnja 1937. godine održana je u gostionici "Pristanište" Osnivačka skupština Narodne čitaonice koju su organizirali napredni mještani. Veliku raspravu izazvalo je pitanje naziva, no prevladala je svijest da bi hrvatska u nazivu moglo uzrokovati zabranu djelovanja. Knjižnica tada započinje s radom u jednoj prostoriji gostionice. Temeljem prijedloga kotarskog načelnika Juraja Mihalića upućenog Odjelu za unutrašnje poslove banske vlasti Hrvatske i njegova izvješća u kojem navodi da se na plesnoj zabavi koju je organizirala Čitaonica pjevala "Radnička pjesma", 4. svibnja 1940. godine zatvara se Narodna čitaonica koja je tada imala 106 članova.

Godine 1953. osnovana je Narodna knjižnica i čitaonica sa skromnim knjižničnim fondom, smjestivši se u prizemlju nekadašnjeg hotela "Bellevue".

Knjižnica 1964. g. ponovno seli u Dom kulture na Petaku, no ubrzo nakon preseljenja izbija požar u kojem je stradala sva knjižnična građa. Iste

godine otvara se novi prostor Knjižnice na Strossmayerovom šetalištu 22, gdje i danas djeluje.

Od 1. siječnja 1978. Knjižnica je u sastavu Narodnog sveučilišta i postala je pokretač i organizator svih kulturnih zbivanja u Crikvenici: izložbi, koncerata, predstavljanja knjiga, druženja s književnicima. U veljači 1990. g. otvara se knjižnični stacionar u lječilištu "Thalassotherapie" sa stotinjak knjiga za potrebe pacijenata koji je danas zatvoren, ali je Knjižnica u pregovorima za ponovno otvaranje stacionara. Od 1. travnja 1990. Knjižnica je u sastavu Centra za kulturu koji 1996. godine mijenja naziv u Ustanova za kulturu "Dr. Ivan Kostrenčić", a primjenom Zakona o knjižnicama od 1. veljače 2000. g., Knjižnica je samostalna ustanova pod nazivom Javna ustanova Narodna knjižnica i čitaonica.

Od 16. veljače 2010. g. djeluje kao **GRADSKA KNJIŽNICA CRIKVENICA**.

Gradska knjižnica Crikvenica u svim naseljima ima organiziranu neku od ustrojbenih jedinica narodne knjižnice, sukladno Standardima za narodne knjižnice u RH: ogranak ili knjižničnu stanicu. Sveukupan prostor kojim Knjižnica raspolaže na svim lokacijama trenutno iznosi 250 m² što predstavlja samo 45% minimuma Standarda.

Središnji odjel

Središnji odjel Crikvenica trenutno je smješten na izuzetno atraktivnoj i pristupačnoj lokaciji u Strossmayerovoj ulici, uz gradsku šetnicu, međutim

u veličinom potpuno neprimjerenom prostoru od 73 m² koji u mnogome utječe na kvalitetu knjižničnih usluga.

Raspolaže osnovnom opremom: pultom za knjižničara, policama koje su u fizički dotrajalom stanju te čitaoničkim stolovima i stolicama. Za računalno poslovanje od 2013. g. koristi se sustav ZaKi, implementiran u sklopu projekta izgradnje jedinstvenog knjižničkog sustava koji vodi matična, Gradska knjižnica Rijeka.

Gradska knjižnica Crikvenica ima i web stranicu aktivnu od 2011. g. koju redovito osuvremenjuje www.knjiznica-crikvenica.hr i novitet od ovoga mjeseca Facebook stranicu Gradska knjižnica Crikvenica.

Osnovni problem središnjeg odjela je nedostatak prostora, a problem je svakoga dana sve izraženiji i u smještaju knjižnične građe stvara ružnu sliku Knjižnice.

U ovim uvjetima gdje nema prostora za kretanje i podovi su prepuni knjiga i kutija, unatoč znanju i trudu knjižničarki često se teš-

ko pronalazi tražena knjiga. Zbog postojećeg problema ograničena je i nabava nove knjižnične građe te se time ujedno onemogućava i daljnji razvoj knjižnice te je onemogućeno organiziranje dječjih radionica kao i radionica za odrasle. Uz istaknuti problem prostora tu je i problem nedostatne i dotrajale informatičke opreme.

Ogranak Selce

Ogranak u Selcu također ima dugu povijest. Dana 18.12.1873. g. osniva se Narodna čitaonica u Selcu. U svakom slučaju osnutak Narodne čitaonice odmah poslije ugarsko-hrvatske nagodbe, tri godine poslije mađarskog prisvajanja Rijeke, događaj je koji jedno malo mjesto uvrštava 70-tih godina 19. st. u kulturnu i političku sferu Hrvatskog primorja.

U osnutku je čitaonica bila smještena u kući Kazimira Lončarića na selaćkom trgu i imala je TEK 18 članova. Razdoblje do 1904. godine obilježeno je kraćim ili duljim prekidima u radu i ponovnim obnavljanjem djelatnosti kada se 19. veljače osniva Hrvatska pučka knjižnica vezano za akciju hrvatskih književnika koji su utjecali na to da se u svim mjestima u Hrvatskoj osnuju pučke knjižnice.

Godine 1923. osniva se Fond za gradnju Doma prosvjete, pa 1934. godine Hrvatska pučka knjižnica seli u nove prostore Doma u kojima je i sada. Tada je Knjižnica posjedovala oko 1000 knjiga. Za vrijeme II. svjetskog rata rad Knjižnice se prekida. Od 1959. godine do danas Knjižnica neprekidno djeluje.

List po list, knjigu po knjigu, danas Selce ima svoju knjižnicu s fondom od oko 18 000 knjiga i 500-tinjak jedinica elektroničke građe, a posjeduje i bogatu zavičajnu zbirku Ivana Lončarića Papića i Vinka Antića. Knjižnica danas broji oko 400 članova i smještena je u Domu prosvjete u Selcu na 137 m².

Petu godinu za redom, u selačkom se ogranku provodi vrlo uspješan projekt *Petko u knjižnici* koji popularizira knjigu i knjižnicu kod najmlađih.

Knjižnična stanica Dramalj

U Dramlju knjižnična se stanica otvara 22. svibnja 2002. godine te korisnicima nudi beletristiku za djecu i odrasle, izbor stručno-popularne literature i obaveznu školsku lektiru.

Knjižna stanica Dramalj smještena je na lokaciji Dramaljsko selce 30 u novouređenome prostoru koji je svečano otvoren 7. lipnja 2013. g.

Knjižnična stanica Jadranovo

Knjižnična stanica Jadranovo započela je s radom 25. srpnja 1996. godine, a prošle je godine dobila novosagrađeni prostor u sklopu Osnovne škole Vladimira Nazora i trenutno je zatvorena dok se ne steknu svi uvjeti potrebni za rad.

Gradska knjižnica Crikvenica

Gradska knjižnica Crikvenica raspolaže fondom od 60 967 knjiga, 1637 jedinica multimedijalne građe, stotinjak jedinica neknjižne građe, zavičajnom zbirkom s ostavštinama dr. Vinka Antića i Ivana Lončarića Papića u ogranku Selce i Zavičajnom zbirkom u središnjem odjelu u Crikvenici. Od periodike je u ponudi 85 naslova raznih novina i časopisa. Čitaonice imaju veliki broj korisnika i uvijek su gotovo sva mjesta popunjena osobito u ljetnim mjesecima, kada se čeka i slobodno mjesto, a korištenje Čitaonice se ne naplaćuje.

Fond Knjižnice godišnje se povećava za oko 3 000 svezaka knjiga, nekoliko desetaka jedinica neknjižne građe te više naslova domaće periodike. Knjižnica ima 1658 članova od čega je najveći postotak djece i mladih, a od ukupnog broja članova ženska populacija dvostruko je veća.

Kulturne aktivnosti u narodnim knjižnicama su sastavni dio osnovne djelatnosti. Cilj je promicanje kulturnih vrijednosti u zajednici, očuvanje baštine, kulture, povijesti i tradicije lokalne zajednice. Knjižnica redovito organizira književne večeri i predstavljanje knjiga, manifestaciju Jadranski književni susreti i dodjelu književne nagrade Crikveničko sunce, a u prostoru Knjižnice redovito se postavljaju različite izložbe. Od ove godine knjižnica je višestruko povećala broj programa i radionica za korisnike što se naročito vidjelo u okviru Mjeseca hrvatske knjige kada su se nabavile ribice Sijamski borci kojima se tražilo imena, kuhalo se, pisalo pisma i crtalo, čitalo poeziju, opraštalo zakasnine i besplatno učlanjivalo nove članove.

Knjižnica i nadalje priprema nove projekte i programe pa je tako sa zadovoljstvom najavljeno sudjelovanje u Adventskom programu akcijama “Pričam ti priču” u sklopu koje će knjižničarke u Adventskom parku djeci čitati priče i “Slatki upis u Adventu” kada će svaki novoupisani član biti nagrađen slatkim paketom iznenađenja.

Jadranski književni susreti

Ova manifestacija već se trinaest godina organizira u suorganizaciji s Društvom hrvatskih književnika Zagreb i Gradske knjižnice Crikvenica što govori o njezinom kontinuitetu i podršci kulturne javnosti, a idejna začetnica je poznata i priznata hrvatska književnica rođena Crikveničanka Ljerka Car Matutinović.

Projekt ima za cilj popularizaciju književne riječi, kulturno okupljanje i druženje s poznatim imenima hrvatske književne scene, promidžbu i afirmaciju Primorsko-goranske županije i Grada Crikvenice u Republici Hrvatskoj i inozemstvu, njegovanje i proučavanje povijesnih i kulturnih tradicija, razvijanje darovitosti i stvaralaštva, a u cijeli su projekt uključeni građani Grada Crikvenice, gosti i učenici crikveničkih osnovnih i srednjih škola. Zahvaljujući Jadranskim književnim susretima Crikvenicu su posjetila su eminentna imena hrvatske kulturne i književne scene. Na XI. Jadranskim književnim susretima po prvi je puta dodijeljena književna nagrada JKS skulptura *CRIKVENIČKO SUNCE*, a nagradu je dobio književnik Šimo Ešić. Na XII. JKS nagradu je dobio akademik Nedjeljko Fabrio, a ove

godine na XIII. JKS nastavili smo s dodjelom književne nagrade *CRIKVENIČKO SUNCE* i plakete te je dobitnik bio hrvatski književnik Miroslav Slavko Mađer. Cilj projekta je popularizacija književne riječi, kulturno okupljanje i druženje s poznatim imenima hrvatske književne scene, promidžba i afirmacija identiteta grada Crikvenice sa željom i namjerom uključivanja i ostalih gradova i mjesta u okolici i blizini Crikvenice, njegovanje i proučavanje povijesnih i kulturnih tradicija, razvijanje darovitosti i stvaralaštva.

U glazbenom programu središnju svečanost svojim iskričavim nastupom obogatile su dvije učenice Osnovne glazbene škole pri OŠ Vladimira Nazora iz Crikvenice, Chiara Pečaver i Stela Jud izvodeći nekoliko pjesama na gitari. Glazbeni dio je upotpunio i nastup ženske klape *Sveta Jelena* koja je prisutne i raznježila pjesmom *Crikvenice*.

Mr. sc. Miljenko Pandžić, dugogodišnji suradnik Knjižnice predstavio je uz zanimljivi video uradak dvije rukopisne ostavštine Zavičajne zbirke ogranka Selce.

Rukopisna ostavština Ivana Lončarića Papića obuhvaća oko 350 svezaka knjiga, časopisa te rukopisnu ostavštinu koja se čuva u 48 standardnih arhivskih kutija, 28 rukopisnih knjiga i 12 rukopisnih 'teka' te nekoliko uvezanih rukopisnih 'zapisa'. Ostavština sadrži i brojne dokumente, zapisnike sjednica Poglavarstva nekadašnje Općine Selce i niza drugih ustanova s kraja 19. stoljeća pa do njegove smrti 1964. godine, zatim muzikalije, zavičajnu građu, planove mjesta, razglednice kao i niz zabilježenih narodnih pjesama i proze koje su 1933. g. objavljene tiskom u knjizi Paćuharije. Os-

tavština ima oko 50000 stranica rukopisa i dokumenata, a autografskih je stranica oko 8000 — rukopisi Ivana Lončarića Papića ili rukopisi drugih osoba s njegovim bilješkama. Svaku od rukopisnih knjiga koje je sam izradio (28 knjiga, 12 “teka”, nekoliko svezaka “zapisa”) Papić je sam i ilustrirao velikim brojem javnosti još ne poznatih i ne-valoriziranih crteža i akvarela. Rukopisna ostavština dr. Vinka Antića, koji je bio urednik brojnih književnih, kulturnih i povijesnih časopisa, sadržajem je raznovrsna — osim njegovih rukopisa, izvornih, pisama i fotografija, tu su i rukopisi Janka Polića Kamova, rukopisne ostavštine Viktora Cara Emina te pojedini rukopisni tekstovi i osobni dokumenti Mate Balote i ostalih važnih ličnosti onoga vremena. Rukopisna ostavština čuva se u 192 standardne arhivske kutije, a osim rukopisa obuhvaćeni su i dokumenti — zapisnici i dokumenti Gradskog poglavarstva Crikvenice, Općinskog poglavarstva Selca i ukupno ima oko 200.000 stranica.

Jasminka Citković, pročelnica Upravnog odjela za kulturi i lokalnu samoupravu naznačila je da je kultura je u Gradu Crikvenici gotovo od samih početaka bila važan segment javnog života te da je, unatoč siromašnom području i teškom životu kroz stoljeća, stanovništvo od Jadranova do Selca živo sudjelovalo u radu kulturnih društava, čitaonica i Knjižnice. Moglo bi se reći da je kultura bila *način života*. Tome u prilog ide i činjenica da su Crikveničani prema istraživanju pri izradi Strategije kulturnog razvitka Primorsko-goranske županije zauzeli visoko prvo mjesto na ljestvici kada je u pitanju zadovoljstvo kulturnom ponudom u Gradu, a čak 76% stanovnika Grada Crikvenice izrazilo je zadovoljstvo ponudom kul-

turnih sadržaja. Njih preko 90% smatra da je unatoč aktualnim nepovoljnim okolnostima u Hrvatskoj ipak opravdano ulagati u kulturu. S obzirom na percepciju književne ponude istraživanje je pokazalo da preko 60% stanovnika obalnog područja PGŽ smatra kako je književna ponuda visoka ili donekle zadovoljavajuća. Građani imaju vrlo pozitivan stav prema knjižnicama, a bit je u tome što knjižnice rade tijekom cijele godine, a Gradska knjižnica Crikvenica radi cijeli dan svaki dan od ponedjeljka do petka, pa se stvara kontinuitet u radu. S obzirom na ovakve izvanredne rezultate potvrđuje se opravdanost ovogodišnjeg ulaganja u područje koje pokriva program redovne djelatnosti ustanova i projekata u kulturi koje iznosi respektabilnih 5.000.000 kn. Međutim, ove godine dio ulaganja koji ulazi u tzv. kapitalna ulaganja podiže ukupni iznos za gotovo 1.100.000 kn što ukupno čini više od 6 milijuna i 100 tisuća kuna. Neke od najznačajnijih su: redovna djelatnost u kulturi, glazbeno-scenski programi i kulturne manifestacije, financiranje udruga u kulturi, kupnja i ulaganje u *Staru školu*, manifestacije u svezi kulture i prirodne baštine, sufinanciranje knjiga itd.

U djelatnost knjižnica spada i izdavačka djelatnost – sufinanciranje knjiga. Na prvi Natječaj za sufinanciranje izdavačke djelatnosti u 2015. g. Knjižnica je zaprimila šest prijava, a planirana sredstva iz Proračuna Grada iznose 45.000 kn budući da je Grad od 2015. g. sufinanciranje izdavačke djelatnosti dodijelio Gradskoj knjižnici Crikvenica te kao takav više ne sufinancira izdavačku djelatnost.

Ono što krase Gradsku knjižnicu Crikvenica je suradnja s ostalim kulturnim i obrazovnim ustanovama, udrugama i pojedincima, organiziranje

kulturnih programa: predstavljanja knjiga, organizacija književnih susreta, predavanja, stalne izložbe novih knjiga, likovne izložbe, tematske izložbe čime je uistinu postala zamašnjak kulture u Gradu Crikvenici. Poseban naglasak treba staviti na manifestaciju Jadranski književni susreti koji su postali prepoznatljiv kulturni brend Grada Crikvenice. Ova hvale vrijedna manifestacija ima potpunu podršku Grada i nadamo se da će postati jedno od važnijih događanja u PGŽ.

PoZiCa je zbornik literarnih i likovnih radova učenika osnovnih i srednjih škola prijateljskih gradova Poreča, Zaboka i Crikvenice koji je ove godine proslavio punoljetnost, svoj 18. rođendan. Svake godine zbornik se objavljuje pod pokroviteljstvom jednog od gradova, a od 2015. g. sufinanci-

ranje PoZiCe Grad dodjeljuje Gradskoj knjižnici Crikvenica. PoZiCa se sastoji od tri cjeline, a svaka predstavlja najuspješnije učeničke literarne radove u protekloj školskoj godini pojedinog grada. Svake se godine PoZiCa predstavlja u Zaboku tijekom trajanja Dana K. Š. Gjalskog, a zatim i u svakome od prijateljskih Gradova. Svrha ovog projekta je poticanje osnovaca i srednjoškolaca na kreativnost, širenje prijateljstva te bolje razumijevanje naših različitosti, a simbol je prijateljstva triju gradova. Na središnjoj svečanosti predstavili su se i crikvenički prvonagrađeni učenici: 1. nagrada bivša gimnazijalka SŠ dr. A. Barca: Nerea Cosutti (mentorica prof. Nada Rosandić Picek) i 1. nagrada za osnovnu školu Veronika Horvat, učenica 7. r. OŠ V. Nazora (mentorica Jasmina Manestar)

Za sami kraj programa najavljen je gradonačelnik Damir Rukavina koji je u kratkim crtama prikazao koncept prostora koji je planiran za preseljenje Gradske knjižnice Crikvenica navodeći to kao jedan od najvažnijih projekata i najbolji zalog za budućnost. Grad je nakon 50 godina Knjižnice na lokaciji Strossmayerovo šetalište 22 krenuo u kapitalni projekt preseljenja, iz ovog danas potpuno neadekvatnog prostora, u novi prostor na novu lokaciju u užoj zoni centra Crikvenice, u Vinodolsku ulicu 1 poznatiju kao *Stara škola*. Zgrada je izgrađena 30-ih godina prošloga stoljeća i evidentirana je kao zgrada više ambijentalne vrijednosti kroz Konzervatorsku studiju Grada Crikvenice. Projektom se zadržavaju postojeće konture zgrade. Ukupna predviđena površina knjižnice je cca 540 m² što je gotovo 8 puta veći prostor od onoga u kojem je Knjižnica danas smještena. Prizemlje zgrade je rezervirano za prostor Gradske knjižnice Crikvenica koji je pri-

stupačan i u interakciji s ulicom te koji se veže na vertikalnu od pet nivoa gdje su smješteni spremišni prostori (depoi) koji su povezani laganim stepeništem i liftomi te su zatvoreni za pristup korisnicima. Prizemlje je organizirano za otvoreni pristup korisnicima te su planirani prostori za predškolce, dječji odjel, odjel za mlade, odjel za odrasle, studijska čitaonica i čitaonica dnevnog i tjednog tiska. Unutarnjim stepenicama prizemlje Knjižnice je povezano s pripadajućim prostorom na 1. katu gdje su smješteni zavičajna zbirka i prostor za rad stručnog, upravnog i administrativnog osoblja te prostor za tehničku obradu knjiga.

Realizacijom ovoga projekta, u samom centru grada dobio bi se multifunkcionalni centar unutar kojega bi Knjižnica dobila novi, veći, atraktivniji, ugodniji prostor sa znatno proširenim knjižničnim fondom. Tim projektom kulturni život Grada Crikvenice će se upotpuniti, razviti, unaprijediti, podignuti na višu razinu, a sve to kako bi se našim korisnicima, sugrađanima, ali i turistima, pružili prostor u kojemu će s velikim zadovoljstvom i radošću provoditi svoje slobodno vrijeme. Knjižnica ovakvog tipa je ono za čime je Crikvenica godinama vapila., a njegovom realizacijom ostavio bi se najbolji trag i dao najbolji zalog za budućnost.

Suvremeno opremljena narodna knjižnica nudi sadržaje i programe za sve skupine korisnika. Brojni primjeri izgradnje i opremanja knjižnica potvrdili su da s novim prostorima obogaćenim novim sadržajima, uslugama i programima dolazi i do značajnog porasta broja korisnika. Društvena vrijednost i korisnost knjižnice očituje se u ponudi kvalitetno ispunjenog vremena kao svojevrsni "*dnevni boravak*" u kojem svatko može naći pro-

stor za sebe i svoje duhovne, rekreativne, društvene i druge potrebe. Stoga ulaganja u knjižnice donose dobrobit i višestruku korist zajednici, na prvi pogled teško mjerljivu, ali dugoročno itekako vidljivu.

Ostvarenjem projekta *Stara škola* Knjižnica, time i Crikvenica, trebala bi konačno dobiti prostor primjeren gradu bogate kulture.

Na samome završetku središnje svečanosti razrezana je slavljenička torta, uz želje da se projekt preseljenja realizira u čim skorijoj budućnosti.

Napomena urednice

Velik doprinos izgradnji fonda i zavičajne zbirke gradske Knjižnice Crikvenica dala je Ksenija Car Ilić, sadašnja voditeljica Središnjeg odjela, dugogodišnja zaposlenica, od 1981.godine i bivša ravnateljica Gradske knjižnice Crikvenica. Pisala je o lučonošama selačke kulture i ostavštini Ivana Lončarića Papića i dr. Vinka Antića, te je višestruko nagrađivana za naročite doprinose i promidžbu na području kulture i umjetnosti Grada Crikvenice.

